

משנה - אבות

• פרק א • פרק ב • פרק ג • פרק ד • פרק ה • פרק ו

פרק א

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד משנה ה משנה ו משנה ז
משנה ח משנה ט משנה י משנה יא משנה יב משנה יג
משנה יד משנה טו משנה טז משנה יז משנה יח

פרק ב

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד משנה ה משנה ו משנה ז
משנה ח משנה ט משנה י משנה יא משנה יב משנה יג
משנה יד משנה טו משנה טז

פרק ג

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד משנה ה משנה ו משנה ז
משנה ח משנה ט משנה י משנה יא משנה יב משנה יג
משנה יד משנה טו משנה טז משנה יז משנה יח

פרק ד

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד משנה ה משנה ו משנה ז
משנה ח משנה ט משנה י משנה יא משנה יב משנה יג
משנה יד משנה טו משנה טז משנה יז משנה יח משנה יט
משנה כ משנה כא משנה כב

פרק ה

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד משנה ה משנה ו משנה ז
משנה ח משנה ט משנה י משנה יא משנה יב משנה יג
משנה יד משנה טו משנה טז משנה יז משנה יח משנה יט
משנה כ משנה כא משנה כב משנה כג

פרק ו

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד משנה ה משנה ו משנה ז
משנה ח משנה ט משנה י משנה יא

א

פרק

א

משנה

-

א

פרק

מִשָּׁה קִבֵּל תּוֹרָה מְסִינֵי, וּמִסָּרָה לִיהוֹשֻׁעַ [ב], וִיהוֹשֻׁעַ לְזִקְנִים, וְזִקְנִים לְנָבִיאִים, וְנָבִיאִים מִסָּרוּהָ לְאַנְשֵׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוּלָּה [ג]. הֵם אָמְרוּ שְׁלֹשָׁה דְבָרִים, הָיוּ מְתוּנִים בְּדִין, וְהִעֲמִידוּ [ד] תַּלְמִידִים הֶרְבֵּה, וַעֲשׂוּ סִיג לַתּוֹרָה:

ב

משנה

-

א

פרק

שָׁמְעוֹן הַצַּדִּיק הָיָה מְשַׁנְרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוּלָּה. הוּא הָיָה אוֹמֵר, עַל שְׁלֹשָׁה דְבָרִים הָעוֹלָם עוֹמֵד, עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוֹדָה וְעַל גְּמִילוֹת חֲסָדִים:

ג

משנה

-

א

פרק

אֲנִטְיָגוֹס אִישׁ סוֹכוֹ [ז] קִבֵּל מִשָׁמְעוֹן הַצַּדִּיק. הוּא הָיָה אוֹמֵר, אֵל תְּהִיוּ כְּעֲבָדִים הַמְשַׁמְשִׁין אֶת הָרֵב עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרֶס, אֶלָּא הָיוּ כְּעֲבָדִים [ט]

הַמְשַׁמְשִׁין אֶת הָרֵב שְׁלֹא {י} עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרֶס, וַיְהִי מוֹרָא שָׁמַיִם עֲלֵיכֶם :

פרק א - משנה ד

יוֹסִי בֶן יוֹעֶזֶר אִישׁ צְרָדָה וַיּוֹסִי בֶן יוֹחָנָן אִישׁ יְרוּשָׁלַיִם קִבְּלוּ מֵהֶם {יא}.
יוֹסִי בֶן יוֹעֶזֶר אִישׁ צְרָדָה אוֹמֵר, יְהִי בֵיתְךָ בֵּית וְעַד לְחַכְמִים, וְהוּי מִתְאַבֵּק
בְּעַפְרֵי רַגְלֵיהֶם, וְהוּי שׁוֹתֶה בְּצִמָּא אֶת דְּבָרֵיהֶם:

פרק א - משנה ה

יוֹסִי בֶן יוֹחָנָן אִישׁ יְרוּשָׁלַיִם אוֹמֵר, יְהִי בֵיתְךָ פְּתוּחַ לְרוּחָה, וַיְהִיו עֲנִיִּים
בְּנֵי בֵיתְךָ, וְאֵל תִּרְבֶּה שִׂיחָה עִם הָאִשָּׁה. בְּאִשְׁתּוֹ אָמְרוּ, קַל וְחֹמֶר בְּאִשְׁת
חֲבֵרוֹ. מִכָּאן אָמְרוּ חַכְמִים, כָּל זְמַן {יב} שֶׁאָדָם מְרַבֵּה שִׂיחָה עִם הָאִשָּׁה,
גוֹרֵם רָעָה לְעַצְמוֹ, וּבּוֹטֵל מִדְּבָרֵי תוֹרָה, וְסוֹפּוֹ יוֹרֵשׁ גִּיהֶנָם:

פרק א - משנה ו

יְהוֹשֻׁעַ בֶּן פְּרַחְיָה וְנִתְאִי הָאֲרָבֵלִי קִבְּלוּ מֵהֶם. יְהוֹשֻׁעַ בֶּן פְּרַחְיָה אוֹמֵר, עֲשֵׂה
לְךָ רֵב, וּקְנֵה לְךָ חֵבֵר {יג}, וְהוּי דָן אֶת כָּל הָאָדָם לְכַף זְכוּת:

פרק א - משנה ז

נִתְאִי הָאֲרָבֵלִי אוֹמֵר, הֲרַחֵק מִשְׁכּוֹן רָע, וְאֵל תִּתְחַבֵּר {טו} לְרָשָׁע, וְאֵל
תִּתְיָאֵשׁ מִן הַפְּרַעֲנוֹת {טז}:

פרק א - משנה ח

יהודה בן טבאי ושמעון בן שטח קבלו מהם. יהודה בן טבאי אומר, אל תעש עצמך כעורכי הדין. וכשיהיו בעלי דינין עומדים לפניך, יהיו בעיניך כרשעים **[יט]**. וכשנפטרים מלפניך, יהיו בעיניך כזכאין, כשקבלו עליהם את הדין:

פרק א - משנה ט

שמעון בן שטח אומר, הוי מרבה לחקר את העדים, והוי זהיר בדבריה, שפא מתוכם ילמדו לשקר:

פרק א - משנה י

שמעיה ואבטליון קבלו מהם. שמעיה אומר, אהב את המלאכה, ושנא את הרבנות, ואל תתודע תבואות לרשות:

פרק א - משנה יא

אבטליון אומר, חכמים, הזהרו בדבריכם **[כג]**, שפא תחובו חובת גלות ותגלו למקום מים הרעים, וישתו התלמידים הבאים אחריכם וימותו, ונמצא שם שמים מתחלל:

פרק א - משנה יב

הלל ושמאי קבלו מהם. הלל אומר, הווי מתלמידיו של אהרן, אוהב שלום ורודף שלום **כז**, אוהב את הבריות **כח** ומקרבו לתורה:

פרק א - משנה יג

הוא הנה אומר, נגד שמא, אבד שמה **כט**. ודלא מוסיף, יסף **ל**. ודלא יליף, קטלא חיב. ודאשתמש בתגא, חלף:

פרק א - משנה יד

הוא הנה אומר, אם אין אני לי, מי לי. וכשאני לעצמי, מה אני. ואם לא עכשיו,

---

פרק א - משנה טו

שמאי אומר, עשה תורתך קבע. אמר מעט ועשה הרבה, והווי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות:

פרק א - משנה טז

רָבֵן גַּמְלִיאֵל {לג} הָיָה אוֹמֵר, עֲשֵׂה לָךְ רַב, וְהִסְתַּלַּק מִן הַסֵּפֶק, וְאֵל תִּרְבֶּה
לְעֵשֶׂר

פרק א - משנה יז

שָׁמְעוּן בְּנוֹ {לה} אוֹמֵר, כָּל יָמַי גִּדְלֹתַי בֵּין הַחֲכָמִים, וְלֹא מָצָאתִי לְגוֹי טוֹב
אֲלֵא שְׁתִּיקָה. וְלֹא הַמְדַרְשׁ הוּא הָעֵקֶר, אֲלֵא הַמַּעֲשֶׂה. וְכָל הַמְרַבֶּה דְבָרִים,
חֲטָא:

פרק א - משנה יח

רָבֵן שָׁמְעוּן בֶּן גַּמְלִיאֵל {לו} אוֹמֵר, עַל שְׁלֹשָׁה דְבָרִים הָעוֹלָם עוֹמֵד, עַל הַדִּין
וְעַל הָאֱמֶת וְעַל הַשְּׁלוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר (זכריה ח) אֱמֶת וּמִשְׁפָּט שְׁלוֹם שֶׁפָּטוּ
בְּשַׁעְרֵיכֶם {לט}:

פרק ב

פרק ב - משנה א

רַבִּי אוֹמֵר, אֵיזוֹהִי דֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּבְרַח לּוֹ הָאָדָם, כֹּל שֶׁהִיא תִּפְאָרֶת לְעוֹשֶׂיהָ
וְתִפְאָרֶת לּוֹ מִן הָאָדָם {א}. וְהוּא זֶהִיר בְּמַצּוֹה קֹלָה כְּבַחְמוּרָה {ב}, שֶׁאֵין
אֶתָּה יוֹדֵעַ מִתֵּן שְׂכָרְךָ שֶׁל מַצּוֹת {ד}. וְהוּא מְחַשֵּׁב הַפְּסֵד מַצּוֹה כְּנֶגֶד שְׂכָרָה
{ה}, וְשֶׁכֶר עֲבָרָה כְּנֶגֶד הַפְּסֵדָה. וְהִסְתַּכַּל בְּשִׁלְשָׁה דְבָרִים וְאֵי אֶתָּה בָּא לִידֵי
עֲבָרָה, דַּע {ו} מַה לְמַעַלָּה מִמֶּךָ {ז}, עֵינֶיךָ רוֹאֶה וְאֵזֶן שׁוֹמַעַת, וְכָל מַעֲשֶׂיךָ

פרק ב - משנה ב

רָבֵן גַּמְלִיאֵל בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יְהוּדָה הִנְשִׂיא אוֹמֵר, יָפָה תִלְמוּד תּוֹרָה עִם דָּרָךְ אַרְץ {ט}, שְׂיִגִיעַת שְׁנֵיהֶם מְשַׁכַּחַת עֹון. וְכָל תּוֹרָה שֶׁאִין עִמָּה מְלֶאכָה, סוֹפָה בְּטֵלָה וְגוֹרָרַת עֹון. וְכָל הָעֵמֶלִים עִם הַצְּבוּר, יִהְיוּ עֵמֶלִים עִמָּהֶם לְשֵׁם שָׁמַיִם, שְׂזִכּוֹת אֲבוֹתָם מְסִיעֶתָן וְצַדִּיקָתָם עוֹמְדַת לְעַד. וְאַתֶּם, מַעֲלָה אֲנִי {י} עֲלֵיכֶם שָׂכָר הַרְּבָה {יב} כָּאֵלוּ עֲשִׂיתֶם:

פרק ג - משנה ג

הָיוּ זְהִירִין בְּרִשׁוֹת, שֶׁאִין מְקַרְבִּין לוֹ לְאָדָם אֶלָּא לְצַרְךָ עֲצָמוֹ. נִרְאִין כְּאוֹהֲבִין בְּשַׁעַת הַנְּאֻתוֹ, וְאִין עוֹמְדִין לוֹ לְאָדָם בְּשַׁעַת דְּחֻקוֹ:

פרק ד - משנה ד

הוּא הָיָה אוֹמֵר, עֲשֵׂה רְצוֹנוֹ כְּרְצוֹנְךָ, כְּדִי שְׂיַעֲשֶׂה רְצוֹנְךָ כְּרְצוֹנוֹ. בְּטַל רְצוֹנְךָ מִפְּנֵי רְצוֹנוֹ {יד}, כְּדִי שְׂיִבְטַל רְצוֹן אֲחֵרִים מִפְּנֵי רְצוֹנְךָ. הִלֵּל אוֹמֵר, אֵל תִּפְרֹשׁ מִן הַצְּבוּר, וְאֵל תִּאֲמִין בְּעֲצָמְךָ עַד יוֹם מוֹתְךָ, וְאֵל תִּדְּוִן אֶת חֲבֵרְךָ עַד שֶׁתִּגִּיעַ לְמְקוֹמוֹ, וְאֵל תֹּאמֵר דְּבַר שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְשִׁמְעַ, שְׁסוּפוּ לְהִשְׁמַע. וְאֵל תֹּאמֵר לְכַשְׂאֶפְנָה אֲשֶׁנָּה {יח}, שְׁמָא לֹא תִפְנָה:

פרק ה - משנה ה

הוא הִיָּה אֹמֵר, אֵין בּוֹר יָרָא חֲטָא, וְלֹא עִם הָאָרְצָא חָסִיד, וְלֹא הִבִּישׁוֹן לְמִדָּ, וְלֹא הִקְפִּדוּן מְלַמֵּד, וְלֹא כָּל {יט} הַמְרַבֵּה {כ} בְּסִחוּרָה מְחַפִּים. וּבְמִקּוֹם שְׂאִין אֲנָשִׁים, הִשְׁתַּדַּל {כא} לְהִיּוֹת אִישׁ:

פרק ב - משנה ו

אָף הוּא רָאָה גְלַגְלַת אַחַת שְׂצָפָה עַל פְּנֵי הַמַּיִם. אָמַר לָהּ, עַל דְּאֶטְפִּתְּ, אֶטְפִּידָּ. וְסוּף מְטִיפִידָּ יְטוּפוּן {כב}:

פרק ב - משנה ז

הוּא הִיָּה אֹמֵר, מְרַבֵּה בְּשׂוֹר, מְרַבֵּה רֶמָה. מְרַבֵּה נְכָסִים, מְרַבֵּה דְאָגָה. מְרַבֵּה נְשִׁים, מְרַבֵּה כְּשָׁפִים. מְרַבֵּה שְׂפָחוֹת, מְרַבֵּה זָמָה. מְרַבֵּה עֲבָדִים, מְרַבֵּה גְזֵל. מְרַבֵּה תוֹרָה, מְרַבֵּה חַיִּים. מְרַבֵּה יְשִׁיבָה, מְרַבֵּה חֲכָמָה. מְרַבֵּה עֲצָה, מְרַבֵּה תְבוּנָה. מְרַבֵּה צְדָקָה, מְרַבֵּה שְׁלוֹם. קָנָה שֵׁם טוֹב, קָנָה לְעֵצְמוֹ {כג}. קָנָה לוֹ דְבָרֵי תוֹרָה, קָנָה לוֹ חַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא:

פרק ב - משנה ח

רַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זַפְּאִי קִבֵּל מֵהֵלֵל וּמִשְׁמַאי {כו}. הוּא הִיָּה אֹמֵר, אִם לְמִדַּת תוֹרָה הִרְבֵּה, אֵל תַּחֲזִיק טוֹבָה לְעֵצְמָךְ, כִּי לְכַד נּוֹצְרֶת {כז}. חֲמִשָּׁה תִלְמִידִים הָיוּ לוֹ לְרַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זַפְּאִי {כח}, וְאֵלּוּ הֵיוּ, רַבִּי אֶלְיעֶזֶר בֶּן הוֹרְקָנוֹס, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָה, וְרַבִּי יוֹסִי הַכֹּהֵן, וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן נְתַנְאֵל, וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֶרְדָּ. הוּא הִיָּה מוֹנֵה שְׁבָחוֹן. רַבִּי אֶלְיעֶזֶר {כט} בֶּן הוֹרְקָנוֹס, בּוֹר סוּד שְׂאִינוֹ מֵאֲבָד טָפָה {לא}. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָה, אֲשֶׁרִי יוֹלְדֵתוֹ. רַבִּי יוֹסִי הַכֹּהֵן, חָסִיד. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן נְתַנְאֵל, יָרָא חֲטָא. וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֶרְדָּ, מַעֲיֵן הַמִּתְגַּבֵּר. הוּא הִיָּה אֹמֵר, אִם יְהִיוּ כָּל חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל בְּכַף מֵאֲזַנִּים, וְאֶלְיעֶזֶר בֶּן הוֹרְקָנוֹס בְּכַף שְׁנֵיָה, מְכַרִּיעַ אֶת כָּלָם. אֲבָא שְׂאוּל אֹמֵר מִשְׁמוֹ, אִם יְהִיוּ כָּל חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל בְּכַף מֵאֲזַנִּים וְרַבִּי אֶלְיעֶזֶר בֶּן הוֹרְקָנוֹס אָף

עמיהם, ורבי אלעזר בן ערז בכף שניה, מכריע את כלם:

פרק ב - משנה ט

אמר להם, צאו וראו **לב** איזוהי דרך שירה שידבק בה **לג** האדם. רבי אליעזר אומר, עין טובה. רבי יהושע אומר, חבר טוב. רבי יוסי אומר, שכן טוב. רבי שמעון אומר, הרואה את הנולד. רבי אלעזר אומר, לב טוב. אמר להם, רואה אני את דברי אלעזר בן ערז מדבריכם, שבכלל דבריו דבריכם. אמר להם צאו וראו איזוהי דרך רעה שיתרחק ממנה האדם. רבי אליעזר אומר, עין רעה. רבי יהושע אומר, חבר רע. רבי יוסי אומר, שכן רע. רבי שמעון אומר, הלוח ואינו משלים. אחד הלוח מן האדם, כלוח מן המקום **לה** ברוך הוא, שנאמר (תהלים לז) לוח רשע ולא ישלם, וצדיק חונן ונותן. רבי אלעזר אומר, לב רע. אמר להם, רואה אני את דברי אלעזר בן ערז מדבריכם, שבכלל דבריו דבריכם:

פרק ב - משנה י

הם אמרו שלשה שלשה דברים. רבי אליעזר אומר, יהי כבוד חברך חביב עליך כשליך **ליז**, ואל תהי נוח לכעס. ושוב יום אחד לפני מיתתו. והוי מתחמם כנגד אורן של חכמים, והוי זהיר בגחלתו שלא תפוח, שנשיכתו נשיכת שועל, ועקיפתו עקיפת עקרב, ולחישתו לחישת שרף **לט**, וכל דבריהם כגחלי אש **מב**:

פרק ב - משנה יא

רבי יהושע אומר, עין הרע, ונצר הרע **מד**, ושנאת הבריות, מוציאין את האדם מן העולם:

פרק ב - משנה יב

רבי יוסי אומר, יהי ממון חברך חביב עליך כשליך, והתקן עצמך ללמוד תורה, שאינה ירשה לך. וכל מעשיך יהיו לשם שמים: עצמך

פרק ב - משנה יג

רבי שמעון אומר, הוי זהיר בקריאת שמע ובתפלה [מח]. וכשאתה מתפלל, אל תעש תפלתך קבע, אלא רחמים ותחנונים לפני המקום ברוך הוא, שנאמר (יואל ב) כי חנון ורחום הוא ארץ אפים ורב חסד ונחם על הרעה. ואל תהי רשע בפני עצמך:

פרק ב - משנה יד

רבי אלעזר אומר, הוי שקוד [מט] ללמוד תורה, ודע מה שתשיב לאפיקורוס. ודע לפני מי אתה עמל. ונאמן הוא בעל מלאכתך שישלם לך שכר פעלתך [נא]:

פרק ב - משנה טו

רבי טרפון אומר, היום קצר והמלאכה מרבה, והפועלים עצלים, והשכר הרבה, ובעל הבית:

פרק ב - משנה טז

הוא הִיָּה אוֹמֵר, לֹא עָלִידָה הַמְּלֹאכָה לְגִמְרָה, וְלֹא אֶתָּה בֶּן חוֹרִין לְבַטֵּל מִמֶּנָּה. אִם לְמִדַּת תּוֹרָה הִרְבֵּה {בב}, נוֹתְנִים לָךְ שְׂכָר הִרְבֵּה. וְנֶאֱמַן הוּא בְּעַל מְלֹאכֶתָּה שְׂשִׁילִם לָךְ שְׂכָר פְּעֻלָּתָּה {גג}. וְדַע מִתּוֹ שְׂכָרוֹ {גד} שֶׁל צְדִיקִים לְעֵתִיד לְבֹא:

פרק ג

פרק ג - משנה א

עֲקָבִיָּא {א} בֶּן מִהֲלָלָאֵל אוֹמֵר, הִסְתַּכַּל בְּשִׁלְשָׁה דְבָרִים וְאֵי אֶתָּה בָּא לְיָדִי עֲבֵרָה. דַּע {ב} מֵאִין בָּאתָ, וְלֶאֱוֹן {ג} אֶתָּה הוֹלֵךְ {ד}, וְלִפְנֵי מִי אֶתָּה עֹתִיד לֵתֵן דִּין וְחֹשֶׁבוֹן. מֵאִין בָּאתָ, מִטְּפָה סְרוּחָה, וְלֶאֱוֹן אֶתָּה הוֹלֵךְ, לְמָקוֹם עֹפֵר רָמָה וְתוֹלְעָה {ה}. וְלִפְנֵי מִי אֶתָּה עֹתִיד לֵתֵן דִּין וְחֹשֶׁבוֹן {ו}, לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא:

פרק ג - משנה ב

רַבִּי חֲנִינָא סָגַן הַכֹּהֲנִים אוֹמֵר, הָיִי מִתְפַּלֵּל בְּשִׁלּוּמָה שֶׁל מַלְכוּת {ז}, שְׂאֵלְמָלָא מוֹרְאָה, אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ חַיִּים בְּלַעוּ. רַבִּי חֲנִינָא בֶּן תַּרְדִּיּוֹן אוֹמֵר, שְׁנַיִם שְׂיוֹשְׁבֵין וְאֵין בִּינֵיהֶן דְּבָרֵי תוֹרָה, הֲרִי זֶה מוֹשֵׁב לְצִידִים {ח}, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים א) וּבְמוֹשֵׁב לְצִידִים לֹא יֵשֵׁב. אָבֵל שְׁנַיִם שְׂיוֹשְׁבֵין וַיֵּשׁ בֵּינֵיהֶם דְּבָרֵי תוֹרָה, שְׂכִינָה שְׂרוּיָה בֵּינֵיהֶם {ט}, שֶׁנֶּאֱמַר (מלאכי ג) אִזּוּ נִדְּבְרוּ יִרְאֵי יְיָ אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וַיִּקְשְׁבוּ יְיָ וַיִּשְׁמְעוּ וַיִּכְתַּב סֵפֶר זְכוֹתָם לְפָנָיו לִירְאֵי יְיָ וְלַחֲשָׁבֵי שְׁמוֹ. אֵין לִי אֶלָּא שְׁנַיִם, מִנִּין שְׂאֵפְלוּ אֶחָד שְׂיוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה {י}, שֶׁהַקְּדוֹשׁ

ברוך הוא קובע לו שכר, שנאמר (איכה ג) ישב בדרך וידם כי נטל עליו:

פרק ג - משנה ג

רבי שמעון אומר, שלשה **יב** שאכלו על שלחן אחד ולא אמרו עליו דברי תורה, כאלו אכלו מזבחי מתים, שנאמר (ישעיה כח) כי כל שלחנות מלאו קיא צאה בלי מקום. אבל שלשה שאכלו על שלחן אחד ואמרו עליו דברי תורה, כאלו אכלו משלחנו של מקום **יד** ברוך הוא, שנאמר (יחזקאל מא) וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ה':

פרק ג - משנה ד

רבי חנינא בן חכניאי אומר, הנעור בלילה והמהלך בדרך יחידי והמפנה לבו **טו** לבו לבטלה, הרי זה מתחייב בנפשו:

פרק ג - משנה ה

רבי נחוניא בן הקנה אומר, כל המקבל עליו על תורה **טז**, מעבירין ממנו על מלכות ועל דרך ארץ. וכל הפורק ממנו על תורה, נוטנין עליו על מלכות ועל דרך ארץ:

פרק ג - משנה ו

רבי חלפתא בן דוסא איש כפר חנניה אומר, עשרה שישבין ועוסקין בתורה, שכינה שרויה ביניהם, שנאמר (תהלים פב) אלהים נצב בעדת אל.

ומנין אפלו חמשה, שנאמר (עמוס ט) ואגדתו על ארץ יסדה. ומנין אפלו שלשה, שנאמר (תהלים פב) בקרב אלהים ישפט. ומנין אפלו שנים [כ], שנאמר (מלאכי ג) אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע וגו'. ומנין אפלו אחד, שנאמר (שמות כ) בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבא אליך וברכתיך:

פרק ג - משנה ז

רבי אלעזר איש ברתותא אומר, תן לו משלו, שאתה ושלך שלו. וכן בדרך [כא] הוא אומר (דברי הימים א כט) כי ממך הכל ומידך נתנו לך. רבי שמעון אומר, המהילך בדרך [כב] ושונה, ומפסיק ממשנתו ואומר, מה נאה אילן זה ומה נאה ניר [כג] זה, מעלה עליו הכתוב [כד] כאלו מתחייב בנפשו:

פרק ג - משנה ח

רבי דוסתאי ברבי ינאי משום רבי מאיר אומר, כל [כה] השוכח דבר אחד [כו] ממשנתו, מעלה עליו הכתוב כאלו מתחייב בנפשו, שנאמר (דברים ד) רק השמר לך ושמר נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך. יכול אפלו תקפה עליו משנתו, תלמוד לומר (שם) ופן יסורו מלבבך כל ימי חייך, הא אינו מתחייב בנפשו עד שישוב ויסירם [כז] מלבו:

פרק ג - משנה ט

רבי חנינא בן דוסא אומר, כל שיראת חטאו [כט] קודמת לחקמתו, חקמתו מתקימת. וכל שחקמתו קודמת ליראת חטאו [ל], אין חקמתו מתקימת. הוא הנה אומר, כל שמעשיו מרבין מחקמתו, חקמתו מתקימת. וכל שחקמתו מרבה ממעשיו, אין חקמתו מתקימת:

פרק ג - משנה י

הוא הִיָּה אומר, כָּל שְׂרוּחַ הַבְּרִיּוֹת נוֹחָה הַיָּמִינוּ, רוּחַ הַמְּקוֹם נוֹחָה הַיָּמִינוּ. וְכָל שְׂאִין רוּחַ הַבְּרִיּוֹת נוֹחָה הַיָּמִינוּ **[לג]**, אֵין רוּחַ הַמְּקוֹם נוֹחָה הַיָּמִינוּ. רַבִּי דוֹסָא בֶן הֶרְפִּינְס אומר, שְׁנָה שֶׁל שְׁחֵרִית, וַיֵּין שֶׁל צְהָרִים, וְשִׁיחַת הַיְלָדִים, וַיִּשְׁיבֵת בְּתֵי כְּנִסְיוֹת שֶׁל עַמֵּי הָאָרֶץ, מוֹצִיאִין אֶת הָאָדָם מִן הָעוֹלָם:

פרק ג - משנה יא

רַבִּי אֶלְעָזָר הַמוֹדְעִי אומר, הַמְּחַלֵּל אֶת הַקֹּדְשִׁים, וְהַמְּבַזֶּה אֶת הַמוֹעֲדוֹת, וְהַמְּלַבֵּין פְּנֵי חֲבֵרוֹ בְּרַבִּים **[לה]**, וְהַמְּפָרֵר בְּרִיתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם, וְהַמְּגַלֶּה פְּנִים בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא כִּהְלָכָה, אָף עַל פִּי שֵׁישׁ בְּיָדוֹ תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, אֵין לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא:

פרק ג - משנה יב

רַבִּי יִשְׁמַעֵאל אומר, הָיוּ קָל לְרֹאשׁ, וְנוֹחַ לְתַשְׁחָרֵת, וְהָיוּ מְקַבֵּל אֶת כָּל הָאָדָם בְּשִׂמְחָה **[לח]**:

פרק ג - משנה יג

רַבִּי עֲקִיבָא אומר, שְׁחוּק וְקִלּוֹת רֹאשׁ, מְרַגְּלִין לְעֵרְוָה **[לט]**. מְסַרְתִּי, סִיג לְתוֹרָה. מַעֲשָׂרוֹת, סִיג לְעֵשֶׂר **[מא]**. נְדָרִים, סִיג לְפְרִישוֹת. סִיג לְחֻכְמָה, שְׁתִּיקָה **[מב]**:

פרק ג - משנה יד

הוא הִיָּה אוֹמֵר, חָבִיב אָדָם שֶׁנִּבְרָא בְּצֶלֶם **[מד]**. חֲבֵה יִתְּרָה נוֹדַעַת לוֹ שֶׁנִּבְרָא בְּצֶלֶם, שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ט) כִּי בְּצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם. חָבִיבִין יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרְאוּ בְּנִים לְמָקוֹם. חֲבֵה יִתְּרָה נוֹדַעַת לָהֶם שֶׁנִּקְרְאוּ בְּנִים לְמָקוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר (דברים יד) בְּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם. חָבִיבִין יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּתְּנוּ לָהֶם כָּלִי חֲמֻדָּה. חֲבֵה יִתְּרָה נוֹדַעַת לָהֶם שֶׁנִּתְּנוּ לָהֶם כָּלִי חֲמֻדָּה **[מה]** שֶׁבוּ נִבְרָא הָעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ד) כִּי לָקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם, תּוֹרַתִּי אֶל תִּעְזְבוּ:

פרק ג - משנה טו

הַכֹּל צְפוּי, וְהַרְשׁוֹת נְתוּנָה, וּבְטוֹב הָעוֹלָם נִדוּן. וְהַכֹּל לְפִי רַב הַמַּעֲשֵׂה:

פרק ג - משנה טז

הוא הִיָּה אוֹמֵר, הַכֹּל נָתוּן בְּעֵרְבוֹן, וּמְצוּדָה פְּרוּסָה עַל כָּל הַחַיִּים. הַחֲנוּת פְּתוּחָה, וְהַחֲנוּנֵי מִקִּיף, וְהַפְּנִקֵס פְּתוּחַ, וְהַיָּד כּוֹתֶבֶת, וְכָל הַרוּצָה לָלוֹת יָבֵא וְיִלְוֶה, וְהַגְּבָאִים מְחֻזְרִים תְּדִיר בְּכָל יוֹם, וְנִפְרָעִין מִן הָאָדָם מִדַּעְתּוֹ וְשֵׁלָא מִדַּעְתּוֹ **[נ]**, וַיֵּשׁ לָהֶם עַל מָה שֶׁיִּסְמְכוּ, וְהַדִּין דִּין אֲמַת, וְהַכֹּל מִתְקַן לְסַעוּדָה:

פרק ג - משנה יז

רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר, אִם אֵין תּוֹרָה, אֵין דֶּרֶךְ אֶרֶץ. אִם אֵין דֶּרֶךְ אֶרֶץ, אֵין תּוֹרָה. אִם אֵין חֲכָמָה **[נד]**, אֵין יִרְאַה. אִם אֵין יִרְאַה, אֵין חֲכָמָה. אִם אֵין בִּינָה, אֵין דַּעַת. אִם אֵין דַּעַת, אֵין בִּינָה. אִם אֵין קַמַח **[נו]**, אֵין

תורה. אם אין תורה, אין קמת. הוא היה אומר, כל שחכמתו מרבה ממעשיו **[ז]**, למה הוא דומה, לאילן שענפיו מרבין ושרשיו **[נח]** מעטין, והרוח באה ועוקרתו והופכתו על פניו, שנאמר (ירמיה יז) והיה **[נט]** כערער בערבה ולא יראה כי יבוא טוב ושכן חררים במדבר ארץ מלחה ולא תשב. אבל כל שמעשיו מרבין מחכמתו, למה הוא דומה, לאילן שענפיו מעטין ושרשיו מרבין, שאפלו כל הרוחות שבעולם באות ונושבות בו אין מזיזין אותו ממקומו, שנאמר (שם) והיה כעץ שתול **[ס]** על מים ועל יביל ישלח שרשיו ולא יראה כי יבא חס, והיה עלהו רענן, ובשנת בצרת לא ידאג, ולא ימיש מעשות פרי:

פרק ג - משנה יח

רבי אליעזר בן חסמא אומר, קנין ופתיחי נדה, הן הן **[סב]** גופי הלכות **[סג]**. תקופות וגימטריאות, פּרפראות לחכמה:

פרק ד

פרק ד - משנה א

בן זומא אומר, איזהו חכם, הלומד מכל אדם, שנאמר (תהלים קיט) מכל מלמדי השכלתי כי עדותיך שיחה לי. איזהו גבור, הכובש את יצרו **[ה]**, שנאמר (משלי טז) טוב ארך אפים מגבור ומשל ברוחו מלכד עיר. איזהו עשיר, השמח בחלקו, שנאמר (תהלים קכח) יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך. אשריך, בעולם הזה **[ז]**. וטוב לך, לעולם הבא. איזהו מכבד, המכבד את הבריות, שנאמר (שמואל א ב) כי מכבדי אכבד ובזי יקלו:

פרק ד - משנה ב

בן עזאי אומר, הוי רץ למצוה קלה כבחמורה, ובורח מן העברה {ח}.
שמצוה גוררת מצוה, ועברה גוררת עברה. ששכר מצוה, מצוה. ושכר
עברה, עברה {ט}:

פרק ד - משנה ג

הוא היה אומר, אל תהי בז לכל אדם, ואל תהי מפליג לכל דבר, שאין לך
אדם שאין לו שעה ואין לך דבר שאין לו מקום:

פרק ד - משנה ד

רבי לויטס איש יבנה אומר, מאד מאד הוי שפל רוח, שתקנות אנוש רמה
{י}. רבי יוחנן בן ברוקא אומר, כל המחיל שם שמים בסתר {יא}, נפרעין
ממנו בגלוי. אחד שוגג ואחד מזיד בחלול השם {יב}:

פרק ד - משנה ה

רבי ישמעאל בנו אומר, הלומד תורה על מנת ללמד {יג}, מספיקין בידו
ללמד וללמד {יד}. והלומד על מנת לעשות, מספיקין בידו ללמד וללמד
לשמור ולעשות {טו}. רבי צדוק אומר, אל תעשים עטרה להתגדל בהם, ולא
קודם לחפר בהם. וכך היה הלל אומר, ודאשתמש בתגא, חלף. הא למדת,
כל הנהנה מדברי תורה, נוטל חזיו מן העולם {יט}:

פרק ד - משנה ו

רבי יוסי אומר, כל המכבד את התורה, גופו מכבד על הבריות. וכל המחלל את התורה, גופו מחלל על הבריות:

פרק ד - משנה ז

רבי שמעאל בנו אומר, החושד עצמו מן הדין, פורק ממנו איבה וגזל ושבועת שוא. והגס לבו בהוראה, שוטה רשע וגס רוח [כ]:

פרק ד - משנה ח

הוא הנה אומר, אל תהי דן יחידי, שאין דן יחידי אלא אחד. ואל תאמר קבלו דעתי, שהן רשאים ולא אתה:

פרק ד - משנה ט

רבי יונתן אומר, כל המקיים את התורה מעני, סופו לקימה מעשר [כג]. וכל המבטל את התורה מעשר, סופו לבטלה מעני:

פרק ד - משנה י

רבי מאיר אומר, הוי ממעט בעסק, ועסק בתורה [כד]. והוי שפל רוח בפני כל אדם. ואם בטלת מן התורה, יש לך בטלים הרבה כנגדך. ואם עמלת

בתורה **כז**, יש לו שְׂכָר הרבה לתן לך:

פרק ד - משנה יא

רבי אליעזר בן יעקב אומר, העושה מצוה אחת, קונה לו פרקליט אחד. והעובר עברה אחת, קונה לו קטגור אחד. תשובה ומעשים טובים **כז**, כתריס **כח** בפני הפרענות **כט**. רבי יוחנן הסנדלר אומר, כל פנסיה שהיא לשם שמים, סופה להתקיים **ל**. ושאינה לשם שמים **לא**, אין סופה להתקיים:

פרק ד - משנה יב

רבי אלעזר בן שמוע אומר, יהי כבוד תלמידך חביב עליך כשליך, וכבוד חברך כמורא רבך **לב**, ומורא רבך כמורא שמים:

פרק ד - משנה יג

רבי יהודה אומר, הוי זהיר בתלמוד **לד**, ששגגת תלמוד עולה זדון. רבי שמעון אומר, שלשה כתרים הם, כתר תורה וכתר כהנה וכתר מלכות, וכתר שם טוב עולה על גביהן:

פרק ד - משנה יד

רבי נהוראי אומר, הוי גולה למקום תורה, ואל תאמר שהיא תבא אחריך,

שְׁחַבְרִיף יְקִימוּהָ בְּיַדְּךָ. וְאֵל בִּינְתְּךָ אֵל תִּשְׁעֶן (משלי א) :

פרק ד - משנה טו

רבי ינאי אומר, אין בְּיַדְּנוּ לֹא מִשְׁלוֹת הַרְשָׁעִים וְאֵף לֹא מִיִּסּוּרֵי הַצְּדִיקִים. רבי מתנא בן חרש אומר, הָיוּ מְקַדִּים בְּשָׁלוֹם כָּל אָדָם. וְהָיוּ זָנְבֵי לְאָרְיוֹת, וְאֵל תְּהִי רֹאשׁ לְשׁוֹעֲלִים {לח} :

פרק ד - משנה טז

רבי יעקב אומר, הָעוֹלָם הֵזָה דוֹמָה לְפָרוֹזְדוֹר בְּפָנֵי הָעוֹלָם הַבָּא. הַתְּקוֹן עֲצֻמָּה בְּפָרוֹזְדוֹר, כְּפִי שֶׁתִּכְנַס לְטָרְקֵלִין :

פרק ד - משנה יז

הוא הֵזָה אומר, יָפָה שְׁעָה אַחַת בְּתִשְׁבּוּבָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בְּעוֹלָם הֵזָה, מְכַל חַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא {לט}. וְיָפָה שְׁעָה אַחַת שֶׁל קוֹרֵת רוּחַ {מ} בְּעוֹלָם הַבָּא, מְכַל חַיֵּי הָעוֹלָם הֵזָה :

פרק ד - משנה יח

רבי שמעון בן אֶלְעָזָר אומר, אֵל תִּרְצָה אֶת חֲבֵרְךָ בְּשַׁעַת כְּעֶסוֹ, וְאֵל תִּנְחַמְנוּ בְּשַׁעַת שְׁמִתוֹ מִטָּל לְפָנָיו, וְאֵל תִּשְׁאַל לוֹ בְּשַׁעַת נְדָרוֹ, וְאֵל תִּשְׁתַּדֵּל לְרֹאוֹתוֹ בְּשַׁעַת קְלָקְלָתוֹ :

פרק ד - משנה יט

שְׁמוּאֵל הַקָּטָן {מא} אָמַר, (משלי כד) בְּנֶפֶל אוֹיֵבֶךָ אֵל תִּשְׁמַח וּבְכַשְׁלוֹ אֵל יִגַּל לְבָבְךָ, פֶּן יִרְאֶה ה' וְרַע בְּעֵינָיו וְהָשִׁיב מֵעֲלֶיךָ אִפּוֹ {מב}:

פרק ד - משנה כ

אֶלִישֶׁע בֶּן אֲבוּיָה אָמַר, הַלּוֹמֵד יֵלֵד {מג} לְמָה הוּא דוֹמָה, לְדָיו כְּתוּבָה עַל נֶיֶר חֲדָשׁ. וְהַלּוֹמֵד זָקֵן לְמָה הוּא דוֹמָה, לְדָיו כְּתוּבָה עַל נֶיֶר מְחוּק {מד}. רַבִּי יוֹסִי בַר יְהוּדָה אִישׁ כָּפַר הַבְּבֵלִי אָמַר, הַלּוֹמֵד מִן הַקְּטָנִים לְמָה הוּא דוֹמָה, לְאֹכֵל עֲנָבִים קְהוֹת וְשׁוֹתָה יַיִן מִגֵּתוֹ. וְהַלּוֹמֵד מִן הַזְּקֵנִים לְמָה הוּא דוֹמָה, לְאֹכֵל עֲנָבִים בְּשִׁלּוֹת וְשׁוֹתָה יַיִן יָשׁוּן. רַבִּי אָמַר, אֵל תִּסְתַּכֵּל בְּקִנְיָן, אֲלֵא בְּמָה שִׁישׁ בּוֹ. יֵשׁ קִנְיָן חֲדָשׁ מְלֵא יָשׁוּן, וְיָשׁוּן שֶׁאֶפְלוּ חֲדָשׁ אֵין בּוֹ:

פרק ד - משנה כא

רַבִּי אֶלְעָזָר הַקָּפָר אָמַר, הַקְּנָאָה וְהַתְּנָאוּה וְהַכְּבוֹד, מוֹצִיאִין אֶת הָאָדָם מִן הָעוֹלָם {מז}:

פרק ד - משנה כב

הוּא הָיָה אָמַר, הַיְלּוּדִים לָמוֹת, וְהַמְּתִים לְהַחְיּוֹת {מח}, וְהַחַיִּים לְדוֹן. לֵידַע לְהוֹדִיעַ וְלִהְיוֹדַע שֶׁהוּא אֵל, הוּא הַיּוֹצֵר, הוּא הַבּוֹרָא, הוּא הַמְּבִין, הוּא הַדָּן, הוּא עֵד, הוּא בַּעַל דֵּין {נ}, וְהוּא עֲתִיד לְדוֹן. בְּרוּךְ הוּא, שֶׁאֵין לְפָנָיו לֹא עוֹלָה, וְלֹא שְׂכָחָה, וְלֹא מְשׂוּא פָּנִים, וְלֹא מְקַח שַׂחַד, שֶׁהַכֹּל שָׁלוֹם. וְדַע שֶׁהַכֹּל לְפִי הַחֲשָׁבוֹן. וְאֵל יְבַטִּיחֶךָ יִצְרָךְ שֶׁהַשָּׂאוֹל בֵּית מְנוּס לָךְ, שֶׁעַל כָּרְחֶךָ

אֶתְּהָ נוֹצֵר, וְעַל כְּרִחֵף אֶתְּהָ נוֹלָד, וְעַל כְּרִחֵף אֶתְּהָ חַי, וְעַל כְּרִחֵף אֶתְּהָ מֵת
[נג], וְעַל כְּרִחֵף אֶתְּהָ עֲתִיד לֵתֵן דִּין וְחֶשְׁבוֹן לְפָנָי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא:

פרק ה

פרק ה - משנה א

בְּעֵשְׂרָה מְאֻמְרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם. וְיִמָּה תִּלְמוּד לֹמֵר [א], וְהֵלֵא בְּמֵאמָר אֶחָד
יָכוֹל לְהַבְרִיאֹת [ב], אֶלֵא לְהַפְרֵעַ מִן הָרְשָׁעִים שְׂמֵאבְדִין אֶת הָעוֹלָם שְׂנִבְרָא
בְּעֵשְׂרָה מְאֻמְרוֹת, וְלֵתֵן שְׂכָר טוֹב לְצַדִּיקִים שְׂמִקְיָמִין אֶת הָעוֹלָם שְׂנִבְרָא
בְּעֵשְׂרָה מְאֻמְרוֹת:

פרק ה - משנה ב

עֵשְׂרָה דוֹרוֹת מְאָדָם וְעַד נֹחַ, לְהוֹדִיעַ [ג] כְּמָה אָרְךְ אַפִּים לְפָנָיו, שְׂכָל
הַדּוֹרוֹת הָיוּ מְכַעֲסִין וּבָאִין עַד שֶׁהִבִּיא עֲלֵיהֶם אֶת מִי הַמַּבּוּל. עֵשְׂרָה
דוֹרוֹת מִנֹּחַ וְעַד אַבְרָהָם [ד], לְהוֹדִיעַ כְּמָה אָרְךְ אַפִּים לְפָנָיו [ה], שְׂכָל
הַדּוֹרוֹת הָיוּ מְכַעֲסִין וּבָאִין, עַד שֶׁבָא אַבְרָהָם וְקִבֵּל עָלָיו שְׂכָר כָּלָם:

פרק ה - משנה ג

עֵשְׂרָה נְסִיווֹנוֹת נִתְּנָסָה אַבְרָהָם אָבִינוּ [ו] עָלָיו הַשְּׁלוֹם וְעַמְד בְּכָלָם [ז],

להודיע {ח} כמה חבתו של אברהם אבינו עליו השלום:

פרק ה - משנה ד

עשרה נסים נעשו לאבותינו במצרים ועשרה על הים. עשר מפות הביא הקדוש ברוך הוא {יא} על המצרים ועשר על הים {יב}. עשרה נסיונות נסו {יג} אבותינו את המקום ברוך הוא במדבר {יד}, שנאמר (במדבר יד) וינסו אתי זה עשר פעמים ולא שמעו בקולי:

פרק ה - משנה ה

עשרה נסים נעשו לאבותינו בבית המקדש {טו}. לא הפילה אשה מריח בשר הקדש {טז}, ולא הסריח בשר הקדש {יז} מעולם, ולא נראה זבוב בבית המטבחים {יח}, ולא ארע קרי לכהן גדול ביום הכפורים {יט}, ולא כבו גשמים אש של עצי המערכה, ולא נצחה הרוח את עמוד העשן {כ}, ולא נמצא פסול בעמר ובשתי הלחם ובבלחם הפנים, עומדים צפופים ומשתחוים רוחים, ולא הזיק {כא} נחש ועקרב בירושלים מעולם, ולא אמר אדם לחברו צר לי המקום שאלין בירושלים:

פרק ה - משנה ו

עשרה דברים נבראו בערב שבת בין השמשות, ואלו הן, פי הארץ, ופי הבאר, ופי האתון, והקשת, והמון, והמטה, והשמיר, והכתב, והמכתב, והלוחות. ויש אומרים, אף המזיקין, וקבורתו של משה, ואילו של אברהם אבינו. ויש אומרים, אף צבת בצבת עשויה {כב}:

פרק ה - משנה ז

שְׁבַע דְּבָרִים בְּגֵלָם וְשִׁבְעָה בְּחֶכֶם [ז]. חֶכֶם אֵינוֹ מְדַבֵּר בְּפָנֵי מִי שֶׁהוּא גָדוֹל מִמֶּנּוּ בְּחֶכְמָה וּבְמִנְיָן [זב], וְאֵינוֹ נִכְנָס לְתוֹךְ דְּבָרֵי חֲבֵרוֹ, וְאֵינוֹ נִבְהַל לְהַשִּׁיב, שׁוֹאֵל כְּעִנְיָן וּמַשִּׁיב כְּהִלְכָה, וְאוֹמֵר עַל רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן וְעַל אַחֲרוֹן אַחֲרוֹן, וְעַל מָה שֶׁלֹּא שָׁמַע, אוֹמֵר לֹא שָׁמַעְתִּי, וּמוֹדָה עַל הָאֲמֶת. וְחִלּוּפֵיהֶן בְּגֵלָם:

פרק ה - משנה ח

שְׁבַע מִיָּנֵי פְּרַעֲנִיּוֹת בָּאִין לְעוֹלָם עַל שְׁבַע גּוֹפֵי עֲבֵרָה [לה]. מְקַצְתָּן מְעַשְׂרֵין [לו] וּמְקַצְתָּן אֵינָן מְעַשְׂרֵין, רָעַב שֶׁל בְּצֻרַת בָּאָה [לז], מְקַצְתָּן רָעִיבִים וּמְקַצְתָּן שְׁבִיעִים. גָּמְרוּ שֶׁלֹּא לְעֹשֶׂר, רָעַב שֶׁל מְהוּמָה וְשֶׁל בְּצֻרַת בָּאָה. וְשֶׁלֹּא לְטַל אֶת הַחִלְקָה [לח], רָעַב שֶׁל כְּלִיָּה בָּאָה. דְּבָר בָּא לְעוֹלָם עַל מִיתוֹת הָאֲמוּרוֹת בְּתוֹרָה שֶׁלֹּא נִמְסְרוּ לְבֵית דִּין, וְעַל פְּרוֹת שְׁבִיעִית [מ]. חָרַב בָּאָה לְעוֹלָם עַל עֲנוּי הַדִּין, וְעַל עֲוֹנוֹת הַדִּין, וְעַל הַמּוֹרִים בְּתוֹרָה שֶׁלֹּא כְּהִלְכָה [מא]:

פרק ה - משנה ט

חִיָּה רָעָה בָּאָה לְעוֹלָם עַל שְׁבוּעַת שְׁוֹא, וְעַל חִלּוּל הַשֵּׁם. גְּלוּת בָּאָה לְעוֹלָם עַל עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, וְעַל גְּלוּי עֲרִיּוֹת, וְעַל שְׁפִיכוֹת דָּמִים, וְעַל הַשְּׁמִטָּה הָאֲרָץ [מב]. בְּאֲרֻבָּעָה פְּרָקִים הַדְּבָר מְתַרְבֵּה [מג], בְּרַב־עֵיט, וּבְשִׁבְעֵיט, וּבְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית, וּבְמוֹצָאֵי הַחֹג [מד] שֶׁבְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה. בְּרַב־עֵיט, מְפָנִי מְעַשֵּׂר עָנִי שְׁבִיעִית, בְּשִׁבְעֵיט, מְפָנִי מְעַשֵּׂר עָנִי שְׁבִיעִית. וּבְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית, מְפָנִי פְּרוֹת שְׁבִיעִית. וּבְמוֹצָאֵי הַחֹג שֶׁבְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, מְפָנִי גְּזֵל מְתַנּוֹת עֲנִיִּים:

פרק ה - משנה י

אַרְבַּע מִדּוֹת בְּאֶדָם. הָאוֹמֵר שְׁלִי שְׁלִי וְשִׁלְּךָ שְׁלְךָ {מה}, זוּ מִדָּה בִּינוּנִית. וַיֵּשׂ אוֹמְרִים, זוּ מִדַּת סְדוּם. שְׁלִי שְׁלְךָ וְשִׁלְּךָ שְׁלִי, עִם הָאֲרָץ. שְׁלִי שְׁלְךָ וְשִׁלְּךָ שְׁלִי, חֲסִיד {מז}.

פרק ה - משנה יא

אַרְבַּע מִדּוֹת בְּדַעוֹת. נוֹחַ לְכַעַס וְנוֹחַ לְרָצוֹת, יֵצֵא שְׂכָרוֹ בְּהֶפְסְדוֹ. קִשָּׁה לְכַעַס וְקִשָּׁה לְרָצוֹת, יֵצֵא הֶפְסְדוֹ בְּשְׂכָרוֹ. קִשָּׁה לְכַעַס וְנוֹחַ לְרָצוֹת, חֲסִיד {מח}.

פרק ה - משנה יב

אַרְבַּע מִדּוֹת בְּתַלְמִידִים. מֵהָר לְשִׁמְעַ וּמֵהָר לְאַבְד, יֵצֵא שְׂכָרוֹ בְּהֶפְסְדוֹ. קִשָּׁה לְשִׁמְעַ וְקִשָּׁה לְאַבְד, יֵצֵא הֶפְסְדוֹ בְּשְׂכָרוֹ. מֵהָר לְשִׁמְעַ וְקִשָּׁה לְאַבְד, חֲכָם. קִשָּׁה לְשִׁמְעַ וּמֵהָר לְאַבְד, זֶה חֶלֶק רַע:

פרק ה - משנה יג

אַרְבַּע מִדּוֹת בְּנוֹתְנֵי צְדָקָה. הָרוֹצֶה שְׂיִתֵּן וְלֹא יִתְּנוּ אַחֲרָיִם, עֵינֹו רָעָה בְּשָׁל אַחֲרָיִם. יִתְּנוּ אַחֲרָיִם וְהוּא לֹא יִתֵּן, עֵינֹו רָעָה בְּשָׁלוֹ. יִתֵּן וְיִתְּנוּ אַחֲרָיִם, חֲסִיד. לֹא יִתֵּן וְלֹא יִתְּנוּ אַחֲרָיִם, רַשָּׁע:

פרק ה - משנה יד

אַרְבַּע מִדּוֹת בְּהוֹלְכֵי לְבַיִת הַמִּדְרָשׁ. הוֹלֵךְ וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה, שְׂכָר הַלִּיכָה בְּיָדוֹ. עוֹשֶׂה וְאֵינוֹ הוֹלֵךְ, שְׂכָר מַעֲשֵׂה בְּיָדוֹ. הוֹלֵךְ וְעוֹשֶׂה, חֲסִיד **[נג]**. לֹא הוֹלֵךְ וְלֹא עוֹשֶׂה, רְשָׁע:

פרק ה - משנה טו

אַרְבַּע מִדּוֹת בְּיוֹשְׁבֵים לְפָנֵי חֲכָמִים. סְפוּג **[נד]**, וּמְשַׁפֵּךְ, מְשַׁמְרֵת, וְנֹפֶה. סְפוּג, שֶׁהוּא סוֹפֵג אֶת הַכֹּל. מְשַׁפֵּךְ, שֶׁמְכַנִּיס בְּזוֹ וּמוֹצִיא בְּזוֹ. מְשַׁמְרֵת, שֶׁמוֹצִיאָה אֶת הַיִּין וְקוֹלְטָת אֶת הַשְּׂמֵרִים. וְנֹפֶה, שֶׁמוֹצִיאָה אֶת הַקֶּמַח וְקוֹלְטָת אֶת הַסֵּלֶת:

פרק ה - משנה טז

כָּל אֶהְבָּה שֶׁהִיא תְלוּיָה בְּדָבָר **[נה]**, בְּטֵל דָּבָר, בְּטֵלָה אֶהְבָּה. וְשֶׁאֵינָה תְלוּיָה בְּדָבָר, אֵינָה בְּטֵלָה לְעוֹלָם. אֵיזוֹ הִיא אֶהְבָּה הַתְלוּיָה בְּדָבָר, זֹאת אֶהְבֵּת אֲמִנּוֹן וְתָמָר **[נו]**. וְשֶׁאֵינָה תְלוּיָה בְּדָבָר, זֹאת אֶהְבֵּת דָּוִד וִיהוֹנָתָן:

פרק ה - משנה יז

כָּל מַחְלֶקֶת שֶׁהִיא לְשֵׁם שְׂמִים, סוֹפָה לְהַתְקִים. וְשֶׁאֵינָה לְשֵׁם שְׂמִים, אֵין סוֹפָה לְהַתְקִים. אֵיזוֹ הִיא מַחְלֶקֶת שֶׁהִיא לְשֵׁם שְׂמִים, זֹאת מַחְלֶקֶת הַלֵּל וְשִׁמְאִי **[נז]**. וְשֶׁאֵינָה לְשֵׁם שְׂמִים, זֹאת מַחְלֶקֶת קֶרַח וְכָל עֲדָתוֹ **[נח]**:

פרק ה - משנה יח

כָּל הַמְזַכֶּה אֶת הַרְבִּים, אֵין חָטָא בָּא עַל יָדוֹ. וְכָל הַמְחַטֵּיא אֶת הַרְבִּים, אֵין מְסַפֵּיקוֹן בְּיָדוֹ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה [ט]. מִשָּׁה זָכָה וְזָכָה אֶת הַרְבִּים, זְכוּת הַרְבִּים תְּלוּי בּוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (דברים לג) צְדָקָת ה' עָשָׂה וּמִשְׁפָּטָיו עִם יִשְׂרָאֵל. יִרְבְּעַם חָטָא וְהַחֲטִיא אֶת הַרְבִּים, חָטָא הַרְבִּים תְּלוּי בּוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים א טו) עַל חַטָּאוֹת יִרְבְּעַם (בְּו נְבֻט) אֲשֶׁר חָטָא וְאֲשֶׁר הַחֲטִיא אֶת יִשְׂרָאֵל:

פרק ה - משנה יט

כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ שְׁלֹשָׁה דְבָרִים הַלְלוּ, מִתְלַמֵּידוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ. וְשְׁלֹשָׁה דְבָרִים אַחֲרִים, מִתְלַמֵּידוֹ שֶׁל בְּלָעַם הַרְשָׁע. עַיִן טוֹבָה, וְרוּחַ נְמוּכָה, וְנִפְשׁ שְׁפֵלָה, מִתְלַמֵּידוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ. עַיִן רָעָה, וְרוּחַ גְּבוּהָה, וְנִפְשׁ רְחֹבָה, מִתְלַמֵּידוֹ שֶׁל בְּלָעַם הַרְשָׁע. מֵה בֵּין תְּלַמֵּידוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ לְתַלְמִידוֹ שֶׁל בְּלָעַם הַרְשָׁע. תְּלַמֵּידוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ, אוֹכְלִין בְּעוֹלָם הַזֶּה [סב] וְנוֹחְלִין בְּעוֹלָם הַבָּא, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ח) לְהַנְחִיל אֶהְבִּי יֵשׁ, וְאַצְרִיתִיהֶם אֲמֵלָא. אָבֵל תְּלַמֵּידוֹ שֶׁל בְּלָעַם הַרְשָׁע יוֹרְשִׁין גִּיהֶזֶם [סג] וְיוֹרְדִין לְבָאָר שַׁחַת, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים נה) וְאַתָּה אֱלֹהִים תּוֹרִידֶם לְבָאָר שַׁחַת, אֲנִשֵׁי דְמִים וּמְרָמָה לֹא יַחֲצוּ יְמֵיהֶם, וְאֲנִי אֲבַטַח בְּךָ:

פרק ה - משנה כ

יְהוּדָה בֶּן תִּימָא אוֹמֵר, הָוִי עַז כְּנִמְר, וְקַל כְּנִשָּׂר, וְרָץ כְּצָבִי, וְגִבּוֹר כְּאַרִי, לַעֲשׂוֹת רְצוֹן אָבִיד שְׁבִשְׁמַיִם. הוּא הָיָה אוֹמֵר, עַז פָּנִים לְגִיהֶזֶם [סה], וּבִשְׁת פָּנִים לְגוֹן עֵדוֹ [סז]. יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ שֶׁתְּבַנֶּה עִירְךָ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ וְתוֹ חֲלָקֵנוּ בְּתוֹרָתְךָ:

פרק ה - משנה כא

הוא הָיָה אומר, בְּן חֲמֵשׁ שָׁנַיִם לְמִקְרָא, בְּן עֶשֶׂר לְמִשְׁנָה, בְּן שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה לְמִצּוֹת, בְּן חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה לְתַלְמוּד, בְּן שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה לְחִפָּה, בְּן עֶשְׂרִים לְרֹדֶף, בְּן שְׁלֹשִׁים לְכַת, בְּן אַרְבָּעִים לְבִינָה, בְּן חֲמִשִּׁים לְעֵצָה, בְּן שְׁשִׁים לְזִקְנָה **[עב]**, בְּן שִׁבְעִים לְשִׁיבָה, בְּן שְׁמוֹנִים לְגִבּוֹרָה, בְּן תְּשַׁעִים לְשׁוּחַ, בְּן מֵאָה כָּאֵלוּ מֵת וְעָבַר וּבָטַל מִן הָעוֹלָם:

פרק ה - משנה כב

בְּן בֶּג בֶּג **[עג]** אומר, הַפֶּדָּה בָּהּ וְהַפֶּדָּה בָּהּ **[עה]**, דְּכֹלֵא בָּהּ. וְבָהּ תִּתְחַזֵּי **[עו]**, וְסִיב וּבְלָה בָּהּ, וּמִנָּה לֹא תִזוּעַ, שְׂאִין לָךְ מִדָּה טוֹבָה הַיְמָנָה **[עז]**:

פרק ה - משנה כג

בְּן הָא הָא אומר, לְפִימָם צַעֲרָא אַגְרָא:

פרק ו

פרק ו - משנה א

שָׁנוּ חֲכָמִים בְּלִשׁוֹן הַמִּשְׁנָה, שִׁבְחָר בְּהֵם וּבְמִשְׁנֵתָם: רַבִּי מֵאִיר אומר כָּל הָעוֹסֵק בְּתוֹרָה לְשִׁמָּה, זֹכֶה לְדַבְרֵי הַרְבֵּה. וְלֹא עוֹד אֶלָּא שְׁכָל הָעוֹלָם כָּלוּ כִּדִּי הוּא לוֹ. נִקְרָא רַע, אֶהוּב, אֹהֵב אֶת הַמָּקוֹם, אֹהֵב אֶת הַבְּרִיּוֹת, מְשַׁמַּח אֶת הַמָּקוֹם, מְשַׁמַּח אֶת הַבְּרִיּוֹת. וּמְלַבֵּשֵׁתוּ

עָנָה וַיִּרְאֶה, וּמִכְשָׁרָתוֹ לִהְיוֹת צָדִיק וְחָסִיד וַיֵּשֶׁר וַיִּנְאַמוּ, וּמִרְחֻקָּתוֹ מִן
הַחֹטָא, וּמִקְרָבָתוֹ לַיָּדַי זְכוּת, וְנִהְיִין מִמְּנוּ עֲצָה וְתוֹשִׁיָּה בֵּינָה וּגְבוּרָה,
שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ח) לִי עֲצָה וְתוֹשִׁיָּה אֲנִי בֵּינָה לִי גְבוּרָה. וְנוֹתַנְתָּ לּוֹ מַלְכוּת
וּמִמְשָׁלָה וְחֻקוֹר דִּין, וּמִגְלִין לּוֹ רִזֵּי תוֹרָה, וְנַעֲשֶׂה כְּמַעֲלֵן הַמִּתְגַּבֵּר וּכְנֹהֵר
שְׂאִינוּ פּוֹסֵק, וְהָיָה צָנוּעַ וְאַרְךְ רוּחַ, וּמוֹחֵל עַל עֲלֻבוֹנוֹ, וּמִגְדֹּלְתוֹ וּמִרוֹמְמָתוֹ
עַל כָּל הַמַּעֲשִׂים:

פרק ו - משנה ב

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, בְּכָל יוֹם וַיּוֹסֵם בֵּת קוֹל יוֹצֵאת מֵהָר חוֹרֵב וּמִכְרֹזֵת
וְאוֹמֶרֶת, אוֹי לָהֶם לְבָרִיּוֹת מֵעֲלֻבוֹנָה שֶׁל תוֹרָה. שְׁכַל מִי שְׂאִינוּ עוֹסֵק
בְּתוֹרָה נִקְרָא נְזוּף, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי יא) נְזֹם זָהָב בְּאֵף חֲזִיר אִשָּׁה יִפֶּה וְסָרֶת
טַעַם. וְאוֹמֵר (שמוות לב) וְהִלַּחַת מַעֲשֶׂה אֱלֹהִים הִמָּה וְהַמִּכְתָּב מִכְתָּב אֱלֹהִים
הוּא חֲרוּת עַל הַלַּחַת, אֵל תִּקְרָא חֲרוּת אֵלָּא חֲרוּת, שְׂאִין לָךְ בֶּן חוֹרִין אֵלָּא
מִי שְׂעוֹסֵק בְּתַלְמוּד תוֹרָה. וְכָל מִי שְׂעוֹסֵק בְּתַלְמוּד תוֹרָה הִרִי זֶה מִתְעַלָּה,
שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר כא) וּמִמִּתְנַה נַחֲלִיאֵל וּמִנַּחֲלִיאֵל בָּמוֹת:

פרק ו - משנה ג

הַלּוֹמֵד מִחֲבֵרוֹ פָּרַק אֶחָד אוֹ הִלְכָה אֶחָת אוֹ פָּסוּק אֶחָד אוֹ דְבוּר אֶחָד אוֹ
אֶפְלוֹ אוֹת אֶחָת, צָרִיךְ לְנַהוֹג בּוֹ כְּבוֹד, שֶׁכֵּן מְצִינּוּ בְּדוֹד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל, שֶׁלֹּא
לָמַד מֵאֲחִיתָפֵל אֵלָּא שְׁנֵי דְבָרִים בְּלִבָּד, קָרָאוּ רַבּוֹ אֶלּוּפוֹ וּמִידְעוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר
(תהלים נה) וְאַתָּה אֲנוֹשׁ כְּעַרְכִּי אֶלּוּפִי וּמִידְעִי. וְהֵלֵא דְבָרִים קַל וְחֹמֶר, וּיְמָה
דְּוֹד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל, שֶׁלֹּא לָמַד מֵאֲחִיתָפֵל אֵלָּא שְׁנֵי דְבָרִים בְּלִבָּד קָרָאוּ רַבּוֹ
אֶלּוּפוֹ וּמִידְעוֹ, הַלּוֹמֵד מִחֲבֵרוֹ פָּרַק אֶחָד אוֹ הִלְכָה אֶחָת אוֹ פָּסוּק אֶחָד אוֹ
דְבוּר אֶחָד אוֹ אֶפְלוֹ אוֹת אֶחָת, עַל אֶחָת כְּמָה וְכְמָה שֶׁצָּרִיךְ לְנַהוֹג בּוֹ כְּבוֹד.
וְאִין כְּבוֹד אֵלָּא תוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ג) כְּבוֹד חֲכָמִים יִנְחָלוּ, (משלי כח)
וְתַמִּימִים יִנְחָלוּ טוֹב, וְאִין טוֹב אֵלָּא תוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ד) כִּי לָקַח טוֹב
נִתְתִּי לָכֶם תוֹרָתִי אֵל תַּעֲזָבוּ:

פרק ו - משנה ד

כִּדּוּם הִיא דְרָכָה שֶׁל תּוֹרָה, פֶּת בְּמַלַּח תֹּאכֵל, וּמִיָּמִים בְּמִשׁוֹרָה תִּשְׁתֶּה, וְעַל הָאָרֶץ תִּישָׁן, וְחַיֵּי צַעַר תִּחְיֶה, וּבִתּוֹרָה אֶתָּה עֹמֵל, אִם אֶתָּה עֹשֶׂה כֵן, (ותהלים קכח) אֲשֶׁרִיד וְטוֹב לָךְ. אֲשֶׁרִיד בְּעוֹלָם הִזָּה וְטוֹב לָךְ לְעוֹלָם הַבָּא:

פרק ו - משנה ה

אֵל תִּבְקֹשׁ גְּדֻלָּה לְעֶצְמְךָ, וְאֵל תִּתְחַמַּד כְּבוֹד, יוֹתֵר מִלְמוּדֶךָ עֹשֶׂה, וְאֵל תִּתְאַוֶּה לְשִׁלְחָנְךָ שֶׁל מְלָכִים, שֶׁשִׁלְחָנְךָ גְּדוֹל מִשִּׁלְחָנְךָ, וְכִתְרְךָ גְּדוֹל מִכִּתְרְךָ, וְנֶאֱמָן הוּא בְּעַל מְלֹאכְתְּךָ שִׁישְׁלֵם לָךְ שְׂכָר פְּעֻלָּתְךָ:

פרק ו - משנה ו

גְּדוּלָּה תּוֹרָה יוֹתֵר מִן הַכְּהֵנָה וּמִן הַמְּלָכוֹת, שֶׁהַמְּלָכוֹת נִקְנִית בְּשִׁלְשִׁים מַעֲלוֹת, וְהַכְּהֵנָה בְּעֶשְׂרִים וְאַרְבַּע, וְהַתּוֹרָה נִקְנִית בְּאַרְבָּעִים וּשְׁמֹנֶה דְבָרִים. וְאֵלוֹ הֵן, בְּתִלְמוּד, בְּשִׁמְיַעַת הָאֵזֶן, בְּעָרִיכַת שְׁפָתַיִם, בְּבִינַת הַלֵּב, בְּשִׁכְלוֹת הַלֵּב, בְּאִימָה, בְּיִרְאָה, בְּעִנּוּה, בְּשִׁמְחָה, בְּטְהָרָה, בְּשִׁמוּשׁ חֲכָמִים, בְּדִקְדוּקַת חֲבָרִים, וּבְכִלְפוּל הַתִּלְמִידִים, בְּיִשׁוּב, בְּמִקְרָא, בְּמִשְׁנָה, בְּמַעוֹט סְחוּרָה, בְּמַעוֹט דֶּרֶךְ אֶרֶץ, בְּמַעוֹט תַּעֲנוּג, בְּמַעוֹט שִׁנָּה, בְּמַעוֹט שִׁיחָה, בְּמַעוֹט שְׁחוּק, בְּאֶרֶץ אֲפִים, בְּלֵב טוֹב, בְּאַמוּנַת חֲכָמִים, וּבִקְבֻלַת הַיְסוּרִין, הַמְּכִיר אֶת מְקוֹמוֹ, וְהַשְּׂמַח בְּחֵלְקוֹ, וְהַעוֹשֶׂה סִיג לְדַבְּרָיו, וְאֵינוֹ מַחְזִיק טוֹבָה לְעַצְמוֹ, אֶהוֹב, אֶהוֹב אֶת הַמְּקוֹם, אֶהוֹב אֶת הַבְּרִיּוֹת, אֶהוֹב אֶת הַצְּדָקוֹת, אֶהוֹב אֶת הַמִּישָׁרִים, אֶהוֹב אֶת הַתּוֹכְחוֹת, מִתְּרַחֵק מִן הַכְּבוֹד, וְלֹא מִגִּישׁ לְבוֹ בְּתִלְמוּדוֹ, וְאֵינוֹ שִׂמַּח בְּהוֹרָאָה, נוֹשֵׂא בְּעַל עִם חֲבָרוֹ, מְכַרִּיעוֹ לְכַף זְכוּת, מְעַמִּידוֹ עַל הָאֶמֶת, וּמְעַמִּידוֹ עַל הַשְּׁלוֹם, מְתִישֵׁב לְבוֹ בְּתִלְמוּדוֹ, שׁוֹאֵל וּמְשִׁיב, שׁוֹמֵעַ וּמוֹסִיף, הַלּוֹמֵד עַל מְנַת לְלַמֵּד וְהַלּוֹמֵד עַל מְנַת לְעֹשׂוֹת, הַמְּחַפֵּים אֶת רַבּוֹ, וְהַמְּכַוֵּן אֶת שְׂמוּעָתוֹ, וְהַאֲוִיב דְּבַר בְּשֵׁם אוֹמְרוֹ, הֵא לְמַדְתָּ שְׁכַל הָאוֹמֵר דְּבַר בְּשֵׁם אוֹמְרוֹ מִבִּיא גְּאֻלָּה לְעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר (אסתר ו) וּתְאֵמֶר וְתִסְתַּר לְמַלְךְךָ בְּשֵׁם מְרַדְּכִי:

גְּדוּלָה תוֹרָה שֶׁהִיא נוֹתֶנֶת חַיִּים לְעֹשֶׂיהָ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ד) כִּי חַיִּים הֵם לְמַצְאֵיהֶם וּלְכֹל בְּשָׂרוֹ מֵרֶפֶא. וְאֹמֵר (שם א) רְפָאוֹת תִּהְיֶה לְשָׂרְךָ וְשִׁקּוּי לְעַצְמוֹתֶיךָ. וְאֹמֵר (שם א) עֵץ חַיִּים הִיא לְמַחְזִיקִים בָּהּ וְתִמְכֶּינָה מְאֹשֶׁר. וְאֹמֵר (שם א) כִּי לֹוִית חֵן הֵם לְרֹאשֶׁךָ וְעֵנְקִים לְגִרְגֹרְתֶיךָ. וְאֹמֵר (שם ד) תִּתֵּן לְרֹאשֶׁךָ לֹוִית חֵן עֵטֶרֶת תִּפְאֶרֶת תִּמְגֹּנֶךָ. וְאֹמֵר (שם ט) כִּי בִי יִרְבוּ יָמֶיךָ וְיוֹסִיפוּ לָךְ שָׁנוֹת חַיִּים. וְאֹמֵר (שם א) אֶרֶץ יָמִים בְּיַמִּינָה בְּשִׂמְאוּלָה עֵשֶׂר וְכְבוֹד. וְאֹמֵר (שם) כִּי אֶרֶץ יָמִים וּשְׁנוֹת חַיִּים וְשָׁלוֹם יוֹסִיפוּ לָךְ. וְאֹמֵר (שם) דַּרְכֶּיךָ דַּרְכֵי נְעָם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם:

רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה מְשׁוֹם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאִי אֹמֵר, הַנּוֹי וְהַפֶּחַ וְהַעֲשֶׂר וְהַכְּבוֹד וְהַחֲכָמָה וְהַזְּקֵנָה וְהַשִּׁיבָה וְהַבְּנִים, נֶאֱמָר לְצַדִּיקִים וְנֶאֱמָר לְעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר (שם ט) עֵטֶרֶת תִּפְאֶרֶת שִׁיבָה בְּדָרְךָ צְדָקָה תִּמְצָא. וְאֹמֵר (שם כ) תִּפְאֶרֶת בַּחוּרִים כַּחַם וְהַדָּר זְקֵנִים שִׁיבָה. וְאֹמֵר (שם יד) עֵטֶרֶת חֲכָמִים עֲשָׂרָם. וְאֹמֵר (שם יז) עֵטֶרֶת זְקֵנִים בְּנֵי בָנִים וְתִפְאֶרֶת בָּנִים אֲבוֹתָם. וְאֹמֵר (ישעיה כד) וְחִפְרָה הַלְּבָנָה וּבּוֹשָׁה הַחֲמָה, כִּי מֶלֶךְ ה' צָבָאוֹת בְּהַר צִיּוֹן וּבִירוּשָׁלַיִם וְנִגְדַּד זְקֵנָיו כְּבוֹד. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן מְנַסֵּיא אֹמֵר, אֵלוּ שֶׁבַע מִדּוֹת שִׁמְנוֹ חֲכָמִים לְצַדִּיקִים, כָּלֵם נִתְקַיְמוּ בְּרַבִּי וּבְבָנָיו:

אָמַר רַבִּי יוֹסִי בֶּן קִסְמָא, פְּעַם אַחַת הֵייתִי מֵהַלֵּךְ בְּדָרְךָ וּפָגַע בִּי אָדָם אֶחָד, וְנָתַן לִי שָׁלוֹם, וְהִחֲזַרְתִּי לוֹ שָׁלוֹם. אָמַר לִי, רַבִּי, מֵאִיזָה מְקוֹם אָתָּה. אָמַרְתִּי לוֹ, מֵעִיר גְּדוּלָה שֶׁל חֲכָמִים וְשֶׁל סוֹפְרִים אֲנִי. אָמַר לִי, רַבִּי, רְצוֹנְךָ שֶׁתִּדּוֹר עִמָּנוּ בְּמִקְוֵמֵנוּ, וְאֲנִי אֶתֵּן לָךְ אֶלְפִים דִּינָרֵי זָהָב וְאַבְנִים טוֹבוֹת וּמְרַגְלִיּוֹת. אָמַרְתִּי לוֹ, בְּנִי, אִם אָתָּה נוֹתֵן לִי כָּל כֶּסֶף וְזָהָב וְאַבְנִים טוֹבוֹת וּמְרַגְלִיּוֹת שֶׁבְּעוֹלָם, אֵינִי דָר אֶלָּא בְּמִקְוֵם תּוֹרָה. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁבִשְׁעַת פְּטִירְתּוֹ שֶׁל אָדָם אֵין מְלוּיִן לוֹ לְאָדָם לֹא כֶסֶף וְלֹא זָהָב וְלֹא אֲבָנִים טוֹבוֹת

וּמְרַגְלִיּוֹת, אֶלֶּא תוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בְּלִבָּד, שְׁנֵאמַר (משלי ו) בְּהִתְהַלֵּךְ
תִּנְחָה אֶתְךָ, בְּשֹׁכְבְּךָ תִּשְׁמַר עֲלֶיךָ, וְהִקִּיצוֹתָ הִיא תִּשְׁיַחֲךָ. בְּהִתְהַלֵּךְ תִּנְחָה
אֶתְךָ, בְּעוֹלָם הַזֶּה, בְּשֹׁכְבְּךָ תִּשְׁמַר עֲלֶיךָ, בְּקִבְרְךָ, וְהִקִּיצוֹתָ הִיא תִּשְׁיַחֲךָ,
לְעוֹלָם הַבָּא. וְכֵן כָּתוּב בְּסֵפֶר תְּהִלִּים עַל יְדֵי דָוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל (תהלים קיט),
טוֹב לִי תוֹרַת פִּיךָ מֵאֲלֵפֵי זָהָב וְכֶסֶף. וְאוֹמַר (חגי ב) לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב אָמַר
ה'

פרק ו - משנה י

חֲמִשָּׁה קִנְיָנִים קָנָה לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ, וְאֵלוֹ הוּא, תוֹרָה קִנְיֹן
אֶחָד, שָׁמַיִם וָאָרֶץ קִנְיֹן אֶחָד, אֲבֵרָהֶם קִנְיֹן אֶחָד, יִשְׂרָאֵל קִנְיֹן אֶחָד, בֵּית
הַמִּקְדָּשׁ קִנְיֹן אֶחָד. תוֹרָה מִנִּין, דְּכָתִיב (משלי ח), ה' קִנְיֵי רֵאשִׁית דָּרְפוֹ קָדָם
מִפְעֻלָּיו מֵאֵז. שָׁמַיִם וָאָרֶץ קִנְיֹן אֶחָד מִנִּין, דְּכָתִיב (ישעיה סו), כֹּה אָמַר ה'
הַשָּׁמַיִם כֶּסֶאִי וְהָאָרֶץ הַדָּם רַגְלֵי אֵי זֶה בֵּית אֲשֶׁר תִּבְנֶנּוּ לִי וְאֵי זֶה מְקוֹם
מְנוּחָתִי, וְאוֹמַר (תהלים קד) מָה רַבּוּ מַעֲשֵׂיךָ ה' כָּל־סֵם בְּחִכְמָה עֲשִׂיתָ מְלֵאָה
הָאָרֶץ קִנְיָנְךָ. אֲבֵרָהֶם קִנְיֹן אֶחָד מִנִּין, דְּכָתִיב (בראשית יד), וַיִּבְרָכֵהוּ וַיֹּאמֶר
בְּרוּךְ אֲבֵרָם לֵאלֹהֵי עֲלִיּוֹן קָנָה שָׁמַיִם וָאָרֶץ. יִשְׂרָאֵל קִנְיֹן אֶחָד מִנִּין, דְּכָתִיב
(שמות טו), עַד יַעֲבֹר עִמָּךְ ה' עַד יַעֲבֹר עִם זֶה קִנְיֵת, וְאוֹמַר (תהלים טו) לְקְדוֹשִׁים
אֲשֶׁר בָּאָרֶץ הַמָּה וְאֲדִירֵי כָל חִפְצֵי בָם. בֵּית הַמִּקְדָּשׁ קִנְיֹן אֶחָד מִנִּין, דְּכָתִיב
(שמות טו), מְכוּן לְשִׁבְתְּךָ פְּעֻלָּתְךָ ה' מְקֻדָּשׁ ה' כּוֹנְנֵנוּ יְדִידְךָ. וְאוֹמַר (תהלים עח)
וַיָּבִיֵאֵם אֶל גְּבוּל קְדָשׁוֹ הַר זֶה קִנְיָתְךָ יְמִינוֹ:

פרק ו - משנה יא

כָּל מָה שֶׁבָּרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ, לֹא בָּרָאוּ אֶלֶּא לְכַבּוֹדוֹ, שְׁנֵאמַר
(ישעיה מג) כָּל הַנִּקְרָא בְּשֵׁמִי וְלְכַבּוֹדִי בְּרָאֲתִיו יִצְרָתִיו אֶף עֲשִׂיתִיו. וְאוֹמַר
(שמות טו) ה' יְמַלֵּךְ לְעַלְמֵי וְעַד:
רַבִּי חֲנִינְיָא בֶן עֲקִישָׁיָא אוֹמַר, רָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְזַכּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל,
לְפִיכָךְ הִרְבָּה לָהֶם תוֹרָה וּמִצְוֹת, שְׁנֵאמַר (ישעיה מב) ה' חִפֵּץ לְמַעַן צְדָקוֹ יַגְדִּיל
תוֹרָה וַיֹּאדִיר: